

PURJELENTOLEIRI PALLAKSELLA

Sen jälkeen kun Polyteknikkojen Ilmailukerho kesällä -48 teki säiden takia epäonnistuneen retken Lappiin, Kaunispäälle tarkoituksella tutkia viimeainuitun paikan soveltuvuutta rinnerajurehdukseen on kerhossa jatkuvasti pidetty vireillä ajatusta uuden ja onnistuneemman matkan järjestämisestä. Tässä mielessä on käyty keskustelua sopivimmasta ajasta ja paikasta. Aikaisemman retken kokemusten mukaan saattoi ainakin alkukesä yllättää ikävillä säillä. Senvuoksi pääsi kevät voitolle soveltuvin »oipiskelun» puolestakin paremmin kuin kesä. Asiantuntijat antoivat myös lausuntoja kovista hangista, jotka kestävät jalkamiestä ja vielä paremmin suksisellaista. Teekkari Saarinen oli vuosi sitten Pallaksella hiihtäessään todennut tarkoituksen sopivat rinteet ja löytänyt Pallasjärven rannalta mainion kämpän ja saunan kuin tarkoitettuina kerhon asumista varten. Tällöin ratkesi paikkakysymys lopullisesti.

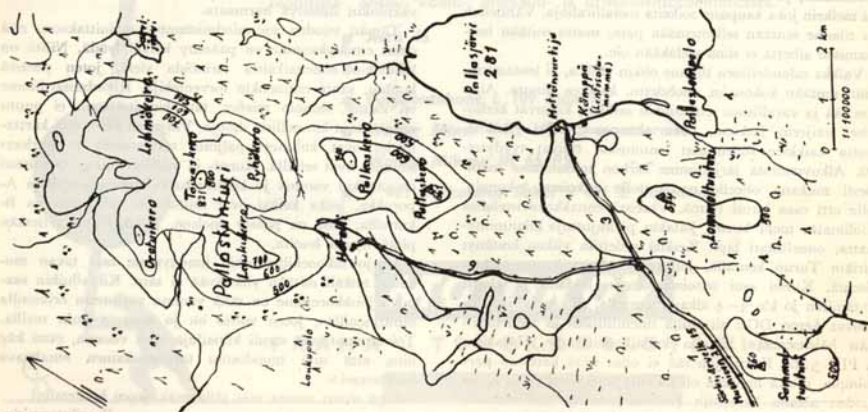
Huolimatta eräiltä tahoilta soraäänistä päätettiin hanke toteuttaa kuluvan vuoden pääsiäisen aikaan. Kiitos em. tekkarin järjestety Metsätutkimuslaitokselta lupa kämpän asumiseen ja Shell'iltä sekä Esso'ita bensiniä hinasta varten. Aikaisempien kokemusten opettamina ei nimittäin ollut tarkoitus tappaa osanottajia vintturistien tai kumiköysien kanssa ja senvuoksi otettiin yhteys lahtelaisiin ilmailun harrastajiin, jotka auliisti lupautuivatkin lähtemään mukaan Tiger Moth'illaan sekä Grunay Babylonilla. Edellinen ratkaisi mainiosti hinauskysymyksen.

Lähtö tapahtui 10. 4. Helsingistä PIK:n Buick'illa lahtelaisen lähtessä samanaikaisesti kaupungistaan mainiolla, tarkoitukseen hankkimallaan Nash'illa perässään Babylonin. Molemmat autot tapasivat Jämällä, josta Buick sai peräänsä PIK-3:n ja PIK-5:c:n. Sieltä suunnisti karavaani kohti Särkijärveä, jonne se Ruotsin puolella seikkailtuaan lopulta saapuikin. Saarinen, Tervo ja alkerjoittanut menivät junalla muutamaa päivää aikaisemmin valmistelemaan toisten tuloa. Särkijärveltä hotellille ja Pallasjärveltä

johtavasta tiestä on aurattu vain noin 9 km loppuosan, n. 12 km, ollessa vain poro- ja suksikelpoista. Kun sen hiihti lantalainen oli hän loppupäässä jo niin poikki, että järven rannalla asuvan metsänvartijan lämmin tupa tuntui parhaalta paikalta maan päällä. Tunnelmaa vain lisäsi se erittäin ystäväallinen vastaanotto, minkä me edellä menneet saimme osaksemme. Vasaime mekin puolestamme lämmittää saunan ja tuvan mukaviksi sille porukalle, joka autojen saavuttua Särkijärvelle, joutui hiihtämään loppumatkan ja huojui perille näentyneenä.

Purjelentokoneet kasattiin Särkijärven jäällä 13. 4., josta ne, Tiger Moth'in päästyä viimein sään parannuttua irroittautumaan Rovaniemeltä, hinattiin mainitulla koneella Pallasjärvelle. 14. 4. illalla olivinkin kolmen purjekoneen ja yhden moottorikoneen rivistö ikkunamme alla valmiina toimintaan. Hyvä, sisäänlämpävään saunan löyly pehmitti lihakset, Antero Oksan ranskalainen illallinen täytti vatset ja ilman tuutulaluja tarvisivat pian mökin kelohonkaiset seinähirret 14 miehen voimalla.

Heti alusta alkaen olimme mielenkiinnolla tarkkaillleet säätä ja pohtineet mahdollisuuksiamme. Saapuessamme 14. 4. illalla vallitsi verrattain kova länsituuli. Sama tuuli jatkui seuraavana päivänä ja nousimme suksilla sitä haistelemaan noin 400 m järvenpinnan yläpuolelle kohoavalle Pallaskeron huipulle. Yläpilvet olivat siksi harvat, että aurinko pystyi kuruissa olevia tummia metsiä lämmittämällä aikaansaamaan termisiä virtauksia ja saimme ihailia komeita cumulusjonoja järven kaakkoislaidalla. 16. 4. tiistaina oli sää tukossa hiijaisen tuulen aiheuttaessa harsoja tunturien myötärinteille. Seuraavana aamuna jatkui edellisen päivän sää pilvien peittäessä jo kerojen huiput. Edellisenä iltana horjuen saapuneet hiihtäjät lähtivät jatkamaan harjoituksia ja kiipesimme pilvessä jälleen Pallaskeron huipulle. Samaan aikaan oli sää alkanut kuitenkin revetä ja riemuksemme kuulumme moottorikoneemme äänen sen

Karttopiirros Pallastunturista ympäristööneen sekä leirin sijaintipaikasta.

Pallaksen seuduilla oli havaittavissa komeita aaltopilvimuodostumia, joihin ei sopivan hinaus koneen puuttuessa päästy tarkemmin tutustumaan.

kiskoissa purjelentokoneita viimeiseen etappiin. Ääni oli kuin musiikkia korvilleemme.

Kuten sanottu, oli kaikki vältävistä 15. 4. aamulla, mutta tuulia ei suvainnut puhaltava vaan tuntui menneen talvuniilleen. Kun *Ahola* oli laskenut *Babysella* mäkeä, luovuttiin yrityksestä sen päivän osalta. Aurinko paistoi lämpimästi ja jälleen muodostui komeita cumulusjonoja. Emme olleet kuitenkaan valmistautuneet kohtaamaan tarpeeksi voimakasta termiikkiä siellä »jään ja lumen maassa» ja niin niiden kokeilu jäi tuona päivänä.

16. 4. aamu oli täysin pilvetön ja heikko tuuli kävi pohjoisesta. Roope kiskoi allekirjoittanutta PIK-5c:ssä ympäri keroja, jolloin totesimme Pyhä- ja Palkaskerojen välisen tasanteen mainoksi pakkolaskupaikaksi. Emme löytäneet tarpeeksi kantavaa rinnettua, mutta laskiesani järvelle rantametsän yli tunsin jo heikon termiikin takamuksissani. Mainitsin tästä toisille ja kuinka ollakaan – parin tunnin kuluttua kaarteltua kaikki kolme purjekonetta termiikissä Pallastunturin eteläpuolella 68. leveysasteella! Tervo kertoi uskomattomalta tuntuvaa tarinaa 4 m:n miellyttävästä tolpastä. Tämä kohotti tunnelmaa myös hiihtämään lähteneiden keskuudessa ja aiheutti niskakipuja hiihtovieraille heidän ihmetellessään moottorittomien koneiden kaartelua.

Seuraavana aamuna ai varhain antoi *Jalkasen* ikkunasta tarkkailema tuulimittari – männynneulanen – pieniä toiveita. Klo 8 aikaan oli länsituuli yltynyt jo metsän huminaksi ja em. tarkkailija sai kauan puhuttuaan toisetkin vakuuttuneiksi tuulen voimakkuudesta. Hänet hinattiin PIK-3:ssa Pallaskeron länsilaidalle ja siellä hän sitten istuikin koneen nokka hieman ylöspäin vaatimattomat

Teekkarit Saarinen ja Tervo kiskomassa PIK-3:a starttipaikalle ja hyvinhän suksi auringonhoitoisella liukkaalla lumella luistaakin.

kahdeksan tuntia. Lähes saman ajan saavutti myös *Per Andersson* PIK-5:llä. Lahden *Andersson* joutui kylmyyden vuoksi keskeyttämään *Babylla*, mutta lämpimämpiin puuteutunut *Ahola* kerkesi vielä, kuten *Anderssonin* saavuttaa HC-ajan. Päivä muodostuikin lentoajaltaan leirin parhaaksi, purjehditun ajan ylittäessä 23 tuntia! Idässä, tuulen alapuolella olivat koko päivän nähtävissä komeat aaltopilvimuodostelmat verrattain korkealla.

Ensimmäisen pääsiäispäivän aamuna peitti taivaan jälleen tuikka yläpilvikeros. Myöhemmin se kuitenkin rakoili ja pian ilmestyivät myös ensimmäiset hattarat. Allekirjoittanut sai nyt tuta tuon tasaisen termiikin, mutta yläpilvi sotki pian hyvän alun.

Maanantaina ei tapahtunut mitään erikoista. Vallitsipahan vain tuo jo tutuksi käynyt länsilounaistuuli ja eräs teekkari *Jalkanen* istui tapansa mukaan noin 7 tuntia rinteessä nyt kuitenkin PIK-5:llä. Toisten yritykset jäivät lyhyemmiksi.

Jostakin tuntemattomasta syystä ei tuuli suostunut muuttamaan suuntaansa, vaan puhalsi vielä tiistäinkin jo tutuille rinteille, jossa *Juurikkala* vuorostaan seikkaili alhalla olleen sumun seassa 4,5 tuntia. Jo pidemmän aikaa oli haluttu tutustua aaltopilviin ja nyt voitti Tervon halu ainoan esteen – bensiinipulan. Hänet kiskottiin PIK-3:lla ylös, mutta *Mottipa* ei suostunut nousemaan 1,5 km korkeammalle, josta aaltoihin ei vielä pääsyt käsiksi variometrin lisäksi reistailla. Barograafikäyrässä on kuitenkin nähtävissä selvät nostoalueet hinausreitit kulkiesia pilvien alla edestakaisin, joten mahdollisuuksia lienee olemassa, kunhan vain niihin päästisiin käsiksi. Seikkaillessaan kerojen välissä joutui *Saarinen* myös laskemaan PIK-5c:llä aikaisemmin todetulle hyvälle pakkolaskupaikalle Pyhä- ja Palkaskerojen väliin. Enempää siekailematta meni Roope kuitenkin *Motilla* perässä, kiskoi hänet ilmaan ja niin jäivät kaiken varalle otetut kumiköydät käyttämättä.

Keskiviikkona 21. 4. ilmoitti bensiinimittari leirin olevan lopussa, koneet hinattiin ikävän kovassa tuulesta jälleen *Särkijärvelle*, purettiin, lastattiin autoihin ja lähdeettiin tyytyväisinä kotiin, sillä olihan kaikki onnistunut yli odotusten.

Huvertavaa piirteenä voin mainita, että leirin aikana tapasimme rinteillä suksinensa kapumassa useita ilmailun harrastajia aina HC-miehiä myöten, jotka mielellään olisivat ajelleet ilmassa talvilomansa aikanakin.

Etä kaikki sujui ilman suurempia vaurioita, lienee osaltaan hyvän onnen, mutta myös hyvien koneiden, varo-

Leirin osantottajia jyvävän ja lämpimän kämpänässä portailta ruokaleven nautinnoissa.

VARHAISKEVÄÄN PURJELENTOTULOKSIA RANSKASSA

Kuluvan vuoden purjelentokausi Ranskassa alkoi loistavasti. *Bertrand Dawin* ja *Henri Goustan* onnistuivat Les Alpilles-nimisessä purjelentokeskuksesta, Etelä-Ranskassa maailmanennätysyrityksessään kaksipaikkaisten aikalennossa. Startattuaan tiistaina 6 p:nä huhtikuuta klo 6,12 aamulla *Kranich III*:lla mainitut herrat pysyivät ilmassa 57 t 10 min laskeutuen torstaina klo 15,22. Lebeau ja Fronteau ennätys tuli lydyksi 59 minuuttia. Mainittakoon, että ilmapirtaukset olisivat sallineet vieläkin pidemmän purjehduksen, mutta lentäjät erehtyivät erästä merkinantolipusta, jonka he luulivat olevan tarkoitettu heille laskeutumiskehoitukseksi — ja laskeutuivat!

16. 4. Persan-Beaumont-purjelentokeskuksen opettaja *Roland Gogné* suoritti lennon ennakoita määrättyyn maaliin 540 kilometrin päähän lähtöpaikaltaan, mikä tulos on uusi Ranskan ennätys. Samana päivänä *Breuil* lensi Pariisiin lähistöltä lähelle Bordeauxia kahdeksassa tunnissa. Matkaa kertyi 525 km, koneena oli Air-100.

vasuuden ja koneensa tuntevien lentäjien syytä. Mukana olleiden kertoman mukaan ei rinnepurjehduskaan eräinä heikommalla tuulen hetkinä ollut leikkintekoa, ja tällöin erikoisesti tulivat muita tehokkaamman PIK-3:n ominaisuudet näkyviin sen killuessa toisia korkeammalla ja siirtyessä nopeammin paikasta toiseen. Tunturituulten kanssa ei myöskään ole leikkimistä, totesi Roope ollessaan hinaamassa Babysta kaukana rinteistä mutta silti vajotessaan auttamattomasti kohti metsää, josta tilanteesta vain nopea irroitus pelasti chjin nahoin.

Olimme heti havainneet, että itätuuli sopisi parhaiten rinnepurjehdukseen Pallaksella itärinteen jyrkyyden sekä hyvän järkele laskeutumismahdollisuuden vuoksi. Emme saaneet kokemuksia minkäänlaisesta itätuulesta, mutta paikallisten asukkaiden kertoman mukaan tuo se usein huonon ilman tullessaan. Pallaksella on kuitenkin melko turvallista lentää melkein millä rinteellä tahansa; sillä useimmiten on tuulen heikentyessä mahdollisuus kiertää käytetyn rinteän ympäri ja laskea peirteettömässä tuulessa järkele tarvitsematta uhkarohkeasti yrittää rinteän yli. Hätätilassa on aina mahdollisuus löytää hyvä paikolaskupaikka kerojen välistä, kuten Saarisen tapaus osoittaa.

Mahdollista kesälentoa silmälläpitäen tiedustelimme paikallisilta asukkailta maaston laatuja ja säitä, joista molemmista saimme melkein yksinomaan hyviä kuvauksia.

Jämillä lennetaan purjekoneilla noin kolme kuukautta vuodessa — Pallaksella ne voisivat olla lentämättä saman verran. Koska kuitenkin jämin siirtäminen tuonne tosi tunteureiden kupulle ei kaukaisuuden vuoksi liene mahdollisuuksien rajoissa, olisi harkittava kaluston kuljettamista sinne pidemmäksi ajaksi, otettava selvää innokkaista osanottajista ja järjestettävä vuorottelu näiden kesken. Tällöin välttyttäisiin konepulasta, joka kuluneen leirin aikana oli usein huutava ja saataisiin kustannukset verrattain halvoiksi. (Tälläkin kerralla ne olivat bensinihajoituksesta ja ilmaisesta asunnosta johtuen vain noin 6 000:— osanottajaa kohden.) Näin olisi töissä olevienkin mahdollisuus viettää loistava talviloma lentäen ja hätätilassa — hiihtäen!

Että asiaa kannattaa harkita, sen todistavat kuuden päivän aikana kolmella purjekoneella lennetyt 55 tuntia, sekä neljätoista ruskettunutta, ilosta loistavaa naamaa.

Keijo Tuasanen

Vielä muitakin hyviä suorituksia nähtiin samana päivänä. *Max Gasnier* lähti matkaan Air-100:lla ja laskeutui 505 km päähän Agen'issa, kun taas purjelenonopettaja *Roger* laskeutui samantyyppisellä tehokoneella 520 km päässä lähtökohdastaan. *Ambrosi* puolestaan lensi Bessis-Bellevillestä Léognaan lyöden *Gognén* edelläkierotuen ennätysten 20 km:llä, tulos 560 km. Mainittu huhtikuun 16 päivä toteutti vielä seuraavien ranskalaisten haaveen 500 km matkalennosta:

Jean-Louis Rouvier lensi Beynesistä Arengosseen, matkaa tuli 590 km, mikä oli uusi Ranskan purjelentoenntäys matkalennossa, *Legoff*, *Biaggi*, *Poupardin* ja *Habib* ylittivät 500 km, heistä *Habib* 501 km määrättyyn maaliin.

Seuraavana päivänä Ranskan purjelennon suuri nimi, rouva *Marcelle Choynet-Gohard* koristi jo ennestään loistavaa ennätysluettoaan 510 km:n lennolla ennakoita määrättyyn maaliin. Omistamallaan Air-100:lla hän saavutti ilmiömaisän 75 km:n keskinopeuden.

Samana lauantaina *Giard* saavutti 510 km lentämällä *Chaveneystä* Léognaaniin.

Rouvieren ennätyksestä ei tullut pitkäikäistä. Seuraavana sunnuntaina 22-vuotias *Lachery*, Epinayn purjelentokerhosta lensi Air-102:lla saavuttaen matkaa kokonaista 655 km. *Fèvre* puolestaan lensi samalla koneella 510 km. Samana sunnuntaina 18-vuotias *Francine Abadie* ja 17-vuotias *Josiane Charpentier* lensivät Ferté-Alaisista C-255-koneella Niortiin, jonka he ennakoita olivat valinneet maaliksi, ja saavuttivat siten Ranskan naisten ennätysten kaksipaikkaisten määrättyyn maaliin lennossa, matka oli 322 km. Seitsemän muuta purjekonetta, jotka olivat lähteneet Pariisiin läheisiltä kentiltä, saapui samana päivänä Niortiin.

Vihdoin *Landi*, loistava purjelenon opettaja, löi Ranskan ennätysten 100 km:n kolmiomadalla saavuttaen 71,58 km:n keskituntinopeuden parantaen siten huomattavasti *Gerard Pieren* ennätystä, joka oli 57,8 km/t.

Kaikkiaan lennettiin Ranskassa näiden neljän päivän aikana 15 yli 500 km:n lentoa. Säsuhteista ei ole tarkempia tietoja, mutta näitten on täytyntyn ilman eri mainintoja olla erinomaisen hyvät. Loistavien suoritustensa perusteella saivat *Gogné*, *Gasnier*, *Kirschroth*, *Giard* ja *Fèvre* valmiiksi F-tutkintoon vaadittavat lentonsa. Kuten muistettane, F-tutkinnon, jota myös kutsutaan timantti-C:ksi, vaatimukset ovat: 1) 500 km:n vapaa lento, 2) 300 km:n lento ennakoita määrättyyn maaliin ja 3) 5000 m:n vapaa nousu.

Tällä hetkellä Ranskassa on yhteensä 10 timantti-C:n omistajaa. On mielenkiintoista jäädä odottamaan Ranskan purjelentäjien menetystä ensi kesän MM-kilpailuissa Englanissa.

Les Ailesin mukaan *Peniti Tarkkonen*

— En vieläköön usko, että saat sen nousemaan.